

Месца подзвігу — вёска Сакольнічы

У сярэдзіне ліпеня 1941 года савецкія войскі працягвалі адступленне практычна па ўсёй працягласці фронту. Дывізія, у якой служыў Мікалай Сірацінін, дасягнула мяжы абароны ў ракі Добрасць і несла цяжкія страты, так як не мела дастатковага рыштунку і ваеннай тэхнікі, каб супрацьстаяць націску 4-й танкавай дывізіі пад камандаваннем палкоўніка фон Лангермана. Гэта падраздзяленне Вермахта з'яўлялася часткай 2-й танкавай групы генерал-палкоўніка Хайнца Гудэрыяна, які адзначыўся падчас акупацыі Францыі і Польшчы.

Каб адвесці войскі, неабходна было прыкрыццё, менавіта таму на пазіцыі і застаўся Сірацінін. Салдата падтрымаў яго камандзір і таксама застаўся. Яны павінны былі стварыць затор на мосце і далучыцца да сваіх.

Гармату замаскіравалі на ўзгорку ў густым жыце. З такой пазіцыі добра праглядаліся шаша і мост, аднак праціўніку было цяжка яе заўважыць і знішчыць. Калона нямецкай бронетэхнікі падалася на досвітку. Першым жа стрэлам Мікалай падбіў галоўны танк калоны, які выйшаў на мост, а другім — замыкаючы яе бронетранспарцёр. Такім чынам, на дарозе ўтварыўся затор, і 6-я стралковая дывізія атрымала магчымасць для спакойнага адступлення. Калі шок ад раптоўнай артылерыйскай атакі прайшоў, немцы сталі адстрэльвацца і паранілі камбата.

Так як баявая задача па затрыманню танкавай калоны праціўніка была выканана, камандзір адступіў да савецкіх пазіцый, аднак сяржант Сірацінін адмовіўся ісці за ім, заявіўшы, што ў гарматы засталася некалькі дзясяткаў нявыкарыстаных снарадаў, і ён хоча вывесці з ладу па магчымасці большую колькасць варажых танкаў. Немцы паспрабавалі сцягнуць падбіты галоўны танк з моста з дапамогай двух іншых бронемашын. Тады Сірацінін падбіў і іх, тым самым прывёўшы нацыстаў у лютасць.

Таксама была прадпрынята спроба пераадолець раку ўброд, аднак першы ж танк затрымаўся ля берага і быў знішчаны агнём савецкай гарматы. Бой працягваўся каля двух з паловай гадзін, на працягу якіх Сірацінін знішчыў 11 танкаў, 6 бронемашын, а таксама больш за паўсотні салдат і афіцэраў праціўніка.

Гісторыя войнаў ведае ўсяго некалькі прыкладаў, калі вораг выказваў павагу свайго зрынутага праціўніка, схіляючыся перад яго доблесцю. Менавіта такія пачуцці выклікаў у нямецкага камандавання подзвіг Мікалая Сірацініна. Прычым аб пахаванні героя захаваліся сведчанні некалькіх відавочцаў. У прыватнасці, адна з жыхарак вёскі Сакольнічы, валодаючая нямецкай мовай, якую акупанты разам з аднавяскоўцамі прыгналі да месца, дзе знаходзілася гармата Сірацініна, пасля распаўяла, што «галоўны немец», перад тым як прыдаць цела савецкага сяржанта зямлі, сказаў прамову. У ёй ён хваліў адвагу рускага салдата і заклікаў сваіх салдат любіць Радзіму гэтак жа, як загінуўшы герой. Яшчэ больш цікавыя ўспаміны обер-лейтэнанта Фрыдрыха Хенфельда, які ў сваім дзённіку запісаў: *«17 ліпеня 1941 года. Сакольнічы, каля Крычава. Вечарам хавалі невядомага рускага салдата. Ён адзін стаяў ля гарматы, доўга расстрэльваў калону танкаў і пяхоту, так і загінуў. Усе дзівіліся яго смеласці... Оберст (палкоўнік) перад магілай казаў, што калі б усе салдаты фюрэра біліся, як гэты рускі, то заваявалі б увесь свет. Тры разы стралялі залпамі з вінтовак. Усё-ткі ён рускі, ці трэба такое пакланенне?»*

Подзвіг Мікалая Сірацініна не быў ацэнены краінай па вартасці. Справа ў тым, што ў сваякоў Колі не захавалася ні воднага фотаздымка хлопца, таму яго не прадставілі да звання Героя Савецкага Саюза. Адзінай узнагародай юнака стаў **Ордэн Айчыннай Вайны першай ступені**.

Пісьменнік Канстанцін Сіманаў ставіў Сірацініна ў шэраг з такімі героямі, як Аляксандр Матросаў.

У 1948 годзе цела героя перапахавалі ў брацкай магіле, і на мармуровай дошцы сярод іншых паказалі і яго імя. У 1958-м у «Агеньчыку» быў апублікаваны артыкул «Легенда пра подзвіг», з якога жыхары Савецкага Саюза даведаліся аб падзеях 17 ліпеня 1941 года, якія адбыліся на мосце праз раку Добрасць.

Літаратура:

1. Болдовский, А. А пушка все стреляла : [о Николае Сиротинине, погибшем в 1941 г. при обороне Кричева] / Александр Болдовский // Вечерний Могилев. – 2011. – 27 июля. – С. 8.
2. Болдовский, А. Стоял насмерть : [о сержанте Николае Владимировиче Сиротинине, погибшем в 1941 г. при обороне д. Сокольничи] / Александр Болдовский // Болдовский, А. Ветераны : в 3 кн. / Александр Болдовский. – Могилев, 2009. – Кн. 1. Победили врага и разруху. – С. 189—191.
3. Бондаренко, В. И один в поле воин... : [про Николая Сиротинина, погибшего в 1941 г. при обороне Кричева] / Вячеслав Бондаренко // Бондаренко, В. Двенадцать потомков во славу Отечества : для среднего и старшего школьного возраста / В. В. Бондаренко. – Минск, 2013. – С. 46—47 : фото.
4. Бяспалаў, Я. Подзвігу – чвэрць стагоддзя : [пра Мікалая Сірацініна] / Я. Бяспалаў, М. Мельнікаў // Ленінскі кліч. – 1966. – 23 ліпеня.
5. Далецкий, В. Величие подвига : [Николая Владимировича Сиротинина, погибшего в 1941 г. при обороне д. Сокольничи] / В. Далецкий // Ленінскі кліч. – 2009. – 14 жніўня.
6. Домосканова, Н. И один в поле воин : [о Николае Сиротинине, погибшем в 1941 г. при обороне Кричева] / Наталья Домосканова // Вечерний Могилев. – 2011. – 12 января. – С. 21.
7. Домосканова, Н. И один в поле воин : [о Николае Сиротинине, погибшем в 1941 у д. Сокольничи] / Наталья Домосканова // Гісторыя: праблемы выкладання. – 2011. – № 2. – С. 59.
8. Дубаневич, Л. И один в поле воин : [о Николае Сиротинине, погибшем в 1941 г. вблизи д. Сокольничи при обороне Кричева] / Леонид Дубаневич // Белорусская лесная газета. – 2013. – 12 декабря. – С. 10.
1. Зайцев, В. Подвиг сержанта Николая Сиротинина : [бой возле деревни Сокольничи Кричевского района] / Владимир Зайцев // Белорусская военная газета. – 2013. – 9 июля. – С. 6.
2. И были схватки боевые : незаслуженно забытые подвиги Великой Отечественной войны : [в содержании о подвиге Николая Сиротинина, погибшем в 1941 г. при обороне Кричева] // Рэспубліка. – 2014. – 21 лістапада. – С. 12 : фото.
3. И один в поле воин : [про героя-артиллериста Н. Сиротинина, оборонявшего Кричев в 1941-м году] // Кричевская жизнь. – 2011. – 13 ліпеня. – С. 2.
4. Кандраценка, Т. І адзін у полі воін : [пра подзвіг Мікалая Сірацініна] / Т. Кандраценка // Ленінскі кліч. – 2001. – 29 верасня. – С. 2.
5. Киреев, Н. Шел 26-й день войны : [в Беларуси свято чтут подвиг орловца Николая Сиротинина] / Н. Киреев // Советская Белоруссия (Союз). – 2010. – 22 июля. – С. 7.
6. Кисляк, О. Ему отдавали честь враги... : [Николаю Сиротинину, совершившему подвиг у д. Сокольничи, Кричевского района] // Советская Белоруссия. – 2009. – 27 июня. – С. 20.

7. Кубеко, В. Кривда о правде : к его подвигу с почтением относились даже враги : [о подвиге Николая Сиротинина] / Виктор Кубеко // Народная газета. – 2014. – 19 февраля. – С. 9.
8. Курков, И. Последний заслон : [о сержанте Николае Владимировиче Сиротинине, погибшем в 1941 г. при обороне д. Сокольничи] / Илья Курков, Игорь Пушкин // Курков, И. Могилевщина : легенды, события, люди / И. Курков ; И. Пушкин. – Минск : ИЧУП "Медиафакт", 2004. – С. 247—248.
9. Малішэўскі, У. Подзвіг артылерыста : [пра Мікалая Сірацініна] / У. Малішэўскі // Ленінскі кліч. – 1985. – 2 ліпеня.
10. Мельнікаў, М. Ён вызваляў наш горад : [пра Мікалая Сірацініна] / М. Мельнікаў // Ленінскі кліч. – 1990. – 9 мая.
11. Мельнікаў, М. Новае аб подзвігу Сірацініна / М. Мельнікаў // Шлях сацыялізма. – 1959. – 4 жніўня ; 19 лістапада.
12. Мельнікаў, М. Сын Расіі : [М. Сірацінін] / М. Мельнікаў // Магілёўская праўда. – 1958. – 5 жніўня.
13. Мельников, М. Бой на рассвете : [о Николае Сиротинине] / М. Мельников, А. Щербаков // Комсомольская правда. – 1959. – 21 июня.
14. Мельников, М. Подвиг солдата : [Николая Сиротинина] / М. Мельников, Н. Матуковский // Неделя. – 1985. – № 11. – С. 7.
15. Мельников, М. Это не легенда : [о Николае Сиротинине] / М. Мельников, Л. Ющенко // Литературная газета. – 1960. – 7 января.
16. Мельников, М. Защищая Отечество. Слово о великом солдате // Мельников, М. Шел край наш дорогой столетий / М. Ф. Мельников. – Минск, 1987. – С. 135—140.
17. Морозова, Н. Бессмертный подвиг : [Николая Сиротинина в период Великой Отечественной войны] / Н. Морозова // Кричевская жизнь. – 2011. – 6 жніўня. – С. 4.
18. Москаленко, Г. Был один в поле воин : легенда солдата Николая Сиротинина / Герман Москаленко // Народная газета. – 2017. – 24 февраля. – С. 10.
19. Московский, С. Солдат из легенды : [Николай Сиротинин] / С. Московский, Н. Назаревич // Знамя юности. – 1978. – 16 мая.
20. Николай Сиротинин // Сплав труда и металла : к 160-летию ОАО "Орэлтекмаш" / ответственный за выпуск А. В. Воробьев ; редактор Е. В. Яворская. – Орёл : Орлик, 2014. – С. 151—153 : фото.
21. Обжигалов, Г. Для того чтобы жили все мы... : [подвиг сержанта Николая Сиротинина : бой у деревни Сокольничи Кричевского района] / Георгий Обжигалов // Магілёўскія ведамасці. – 2016. – 15 ліпеня. – С. 14.
22. Степанчук, Т. Легенда о подвиге : [Николая Сиротинина] / Т. Степанчук, Н. Терещенко // Огонек. – 1958. – № 19. – С. 14.
23. Шевченко, И. Звезда Николая Сиротинина / Иван Шевченко. – Орел : Картуш, 2015. – 36 с.: фото.